

ruimtelijke ontwikkeling, infrastructuur en milieu

Rijksoverheid

SPECIAL

AGENDA STAD

Samen werken aan de stad van de toekomst

juni 2014

Vijf vragen over Agenda Stad aan **Mark Frequin**, DG Wonen en Bouwen

De stad is terug op de agenda. Het bruist in steden, getuige de vele stadslabs, burgertoppen en (inter)nationale publicaties over de stad. De stad als concentratie van productiviteit en (sociale) innovatie biedt grote kansen. Tegelijkertijd blijft de stad een plek waar zich grote uitdagingen manifesteren op bijvoorbeeld het gebied van armoede en leefbaarheid. Dat beseft ook Mark Frequin, directeur-generaal Wonen en Bouwen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij is één van de initiatiefnemers achter de Agenda Stad en de Europese Urban Agenda. Voor deze special stelden we hem vijf vragen over de Agenda Stad.

Waarom wordt er gewerkt aan de Agenda Stad?

Wereldwijd trekken steeds mensen naar de stad, op zoek naar nieuwe kansen. Die nieuwe kansen zijn er: banen en opleidingen concentreren zich in de stad en de stad fungeert als centrum van innovatie. Tegelijkertijd blijft de stad een plek waar zich grote maatschappelijke problemen manifesteren,

‘de stad fungeert als centrum van innovatie’

neem bijvoorbeeld Rotterdam-Zuid. Problemen en oplossingen op verschillende terreinen komen samen in de stad. Onlangs nog benadrukte de OESO dat de bevolkingsgroei in Nederlandse steden meer ruimte biedt voor economische groei. Dat potentieel wordt nog onvoldoende benut; daar ligt een duidelijke kans. Het vraagt om een andere aanpak,

waarin vele partijen met verschillende rollen betrokken zijn. Een integraal en gezamenlijk perspectief op de stad in Nederland. Daarom werken we aan de Agenda Stad. Ook op Europees niveau wordt die urgentie gedeeld. Op initiatief van Nederland wordt, samen met de andere lidstaten en de Europese Commissie, gewerkt aan een Europese Urban Agenda

Van wie en voor wie is de Agenda Stad?

De Agenda Stad maken we samen: de steden, betrokken burgers, wetenschappers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en het rijk. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft samen met de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken het initiatief genomen tot de agenda. Wij geven niet direct hét antwoord op de uitdagingen in de stad, maar stellen nu vooral vragen: wat beweegt er in de stad? Wie investeert er in de stad? Hoe kunnen partijen in en om de stad samenwerken? Wat betekent dat voor de rollen van verschillende partijen? Maar vooral: waar zitten de grote kansen en problemen in de stad? En hoe kunnen we samen de potentie van onze steden veel beter gaan benutten?

Agenda Stad wil agenderen, innoveren en samenwerken

Wat is de Agenda Stad?

De stad is een complex organisme. Dat maakt Agenda Stad tot een complex en zeer boeiend proces. Een proces waarin partijen samen op zoek gaan naar een perspectief op de stad. We hebben het dan over de stad in de brede zin van de betekenis: over grote en kleine steden; over de betekenis die de stad heeft voor het ommeland, en het ommeland voor de stad; over vraagstukken van concurrentie én complementariteit tussen stedelijke regio's; over nieuwe verbindingen tussen stedelijke ambities en nationale opgaven; over het bij elkaar brengen van beleidsterreinen in de stad. De inhoud van de agenda bepalen we niet aan de voorkant, maar krijgt vorm in het samenspel van betrokken partijen.

Hoe doet de Agenda Stad dat?

De Agenda Stad brengt kennis over de stad en uit de stad bij elkaar, benoemt opgaven en problemen die zich concentreren in de stad en zoekt naar oplossingsrichtingen. De agenda komt ook tot actie. We organiseren samenwerking tussen partijen die samen een antwoord kunnen bieden op de complexe vraagstukken waar de stad voor staat. Dat kan bijvoorbeeld gaan om het vraagstuk rondom betaalbaarheid op de stedelijke woningmarkt, om opgaven als de concentratie van armoede en een dreigende tweedeling van de stad, om de vraag hoe het verdienvermogen van de stad vergroot kan worden of om de vraag hoe steden zich kunnen ontwikkelen tot *smart cities*. We willen de energie aanboren die er bij zoveel partijen in en om de stad is, op deze en tal van andere vraagstukken. Die energie willen we omzetten in concrete acties. We willen agenderen, innoveren en samenwerken. Bondgenootschappen sluiten die het verschil maken en Nederlandse steden in de wereldtop zetten. De kracht van Agenda Stad zit 'm in het leggen van nieuwe verbindingen en het vormen van nieuwe coalities op de uitdagingen waar de stad voor staat.

Wanneer doet de Agenda Stad dat?

De Agenda Stad moet groeien. Met deze special bij RO Magazine willen we de Agenda Stad breed onder de aandacht brengen. In september komen we terug met een langere special waarin we dieper ingaan op de inhoud. Ondertussen gebeurt er van alles: we brengen onderzoek en praktijk op het gebied van de stad met elkaar in verbinding, we schrijven een uitnodigend essay over de Agenda Stad en we voeren gesprekken over de stad met een breed scala aan partijen. In juni brengen we een eerste netwerk van 100 stadmakers bij elkaar. Samen brengen zij kansen en bedreigingen voor de stad in beeld, om die vervolgens te kunnen koppelen aan stedelijke en nationale ambities en publieke en private initiatieven. Uit die verbindingen willen we bondgenootschappen laten ontstaan: sommigen direct, anderen hebben meer tijd nodig. We richten ons nu op 2016. In de eerste helft van dat jaar is Nederland voorzitter van de Europese Unie. Het voorzitterschap plaatsen we in het teken

Beeld Khalid Amakran

van de stad. We bieden een podium voor nieuwe verbindingen en coalities van de Agenda Stad. We willen ons netwerk laten groeien van 100 naar 1000 stadmakers uit heel Europa.

De inhoud van Agenda Stad krijgt vorm in het samenspel van betrokken partijen

We zetten nieuwe stippen op de horizon. En we vieren de stad als plek vol energie, inspiratie, potentie en uitdaging.

Syd Jordaan

Agenda Stad

Beeld Khalid Amakran

De meerderheid van de wereldbevolking woont in steden. Die demografische groei zet zich door. Het belang van steden wordt alleen maar groter. Bedrijvigheid en werkgelegenheid concentreren zich hier in toenemende mate. Dat heeft grote gevolgen. Niet alleen in ruimtelijk, sociaal-economisch of cultureel opzicht, maar ook bestuurlijk en politiek gezien.

De opkomst van steden, stedelijke regio's en metropolen als economische, organisatorische en politieke centra van de wereld lijkt onontkoombaar. Grote maatschappelijke problemen zullen daar eerder getraceerd en opgelost worden. Zeker wanneer steden in staat zijn om op pragmatische wijze samen te werken zal die ontwikkeling zich voortzetten.

Of dat in ons land ook in het geval zal zijn is de vraag. De schaal van de verstedelijking is in vergelijking met andere landen immers bescheiden. De ontstaansgeschiedenis en daarmee samenhangende bestuurlijke en culturele tradities zijn ook anders. Toch is ook in ons land sprake van verder- en verregaande urbanisatie, niet alleen in ruimtelijk opzicht overigens. Zo ontstond een fijnmazig, sterk en dynamisch polycentrisch stedelijk netwerk. Behoud en versterking van dat gedifferentieerde netwerk – zeker in internationaal verband – zijn echter lang niet vanzelfsprekend. De concurrentiekracht wordt vooral bepaald door op stadsregionaal niveau samen te werken aan netwerkvorming, door crossovers tussen sectoren, door agglomeratiekracht in het

stedelijk netwerk en door in te spelen op vernieuwing die voortkomt uit de samenleving. Maar dat moet dan wel echt gebeuren. Draagvlak, creativiteit en initiatief bij alle partijen zijn geboden.

De stad als concentratie van productiviteit en (sociale) innovatie biedt volop kansen

De urgentie om nu het juiste voor en met de stad te doen is groot. De stad als concentratie van productiviteit en (sociale) innovatie biedt daartoe gelukkig volop kansen. Het besef dat er veel geïnoveerd en geïnvesteerd zal moeten worden is alom aanwezig. Bij private en publieke partijen. Het zelforganiserend vermogen van steden wordt permanent uitgedaagd en op de proef gesteld. De kans van slagen is groot, omdat steden nu eenmaal een platform voor democratie en actief burgerschap vormen. Dat geeft een voedingsbodem om veranderingen te laten slagen. Alle redenen om het belang van de stad te agenderen. De stad heeft immers de toekomst.

Het gaat bij al dat nadenken over de toekomst van de stad over grote maatschappelijke opgaven en uitdagingen in het fysieke, sociale, ruimtelijke, economische en bestuurlijke domein in hun onderlinge samenhang. De borging van een duurzame, ruimtelijke kwaliteit, diversiteit en leefbaarheid van steden zou moeten leiden tot intensieve(re) samenwerking tussen bestaande en toekomstige initiatieven en ambities van publieke en private partijen. Maar ook naar bestuur met visie en durf. Daar gaat de Agenda Stad actief naar op zoek. Samen met iedereen die zich daartoe geroepen voelt.

Planning & organisatie

In 2016 zal - wanneer Nederland voorzitter van de EU is - de European Urban Agenda breed gedeeld worden. De Agenda Stad vormt daarvan een voorbode. Er is op nationaal niveau inmiddels gestart met het in kaart brengen van kansen en bedreigingen, beschikbare wetenschappelijke kennis, stedelijke en nationale ambities en publieke en private opgaven en initiatieven die daaraan verbonden zijn. Uiteindelijk zal dat leiden tot een beter zicht op de opgaven en transities die bepalend zullen zijn voor de stad van de toekomst.

Een "aanjaaggroep" van nationale boegbeelden en creatieve voorlopers als ambassadeurs voor de Agenda Stad wordt

in 2014 geformeerd; een eerste bijeenkomst van honderd "stadmakers" vindt binnenkort plaats.

In het najaar van 2014 zal een internationaal en nationaal platform "Agenda Stad" worden gelanceerd, zowel online (website en forum) als fysiek (bijeenkomsten en rondetafelsessies). Daarop wordt de samenhang van de verschillende ambities en initiatieven zichtbaar en wordt duidelijk welke partners betrokken zijn.

De ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Infrastructuur en Milieu en van Economische Zaken zijn de initiatiefnemers van Agenda Stad.

Zie voor meer informatie www.agendastad.nl.